

Tartu maakonnas Elva vallas Purtsi külas Jõekalda kinnistu (registriosa nr 2303040, katastritunnus 60801:001:0410) eraldisel 1 kavandatud aegjärgse raie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes AS Woodwell volitatud esindaja Priit Nilsoni 28.06.2024 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Tartu maakonnas Elva vallas Purtsi külas Jõekalda kinnistu eraldisel 1 kavandatud aegjärgse raie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Priit Nilson esitas 28.06.2024 Keskkonnaametile metsateatise, millega kavandatakse aegjärgset raie Jõekalda kinnistu eraldisel 1 (1,16 ha; 100 tm). Metsateatis on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris numbriga 50001042264. Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi *EELIS*) andmetel asub kavandatav raieala Purtsi metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja ühtlasi Natura 2000 võrgustikku kuuluval Soontaga-Sauniku looduslal.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Jõekalda kinnistu eraldisel 1 (1,16 ha) kavandatakse aegjärkset raiet hinnangulise raiemahuga 100 tm.

Aegjärkse raie korral raiutakse antud juhul I järguga (täius enne raiet on 55%) raielangilt ühe aasta jooksul puud kuni seadusega lubatud puistu täiuseni (30% täius). Aegjärkse raie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve looduslikule tekkele tingimuste loomise ja kaasaaitamisega.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Jõekalda kinnistu asub Tartu maakonnas Elva vallas Purtsi külas. Elva valla üldplaneering¹ on kehtestatud Elva Vallavolikogu 06.05.2024 otsusega nr 121, üldplaneeringuga alale raiepiiranguid ei ole sätesatatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud lageraie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

¹ <https://www.elva.ee/elukeskkond-ehitus-ja-teed/planeerimine-ja-ehitus/uldplaneering>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Jõekalda kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspiirkonnas. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

Hinnatava aegjärgse raiega piirneval eraldisel 3 on registreeritud harvendusraie 0,78 ha suurusel alal ja aegjärgne raie 0,82 ha suurusel alal.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatu loodusvarasid. Hinnatav raieala asub tarna-angervaksa kasvukohatüübis ja siin kasvab valmiv männi enamusega puistu.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Aegjärgse raiega piirneval alal võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus. Aegjärgne raie paikneb osaliselt Niguri oja kalda piiranguvööndis ja jääb osaliselt Niguri oja veekaitsevööndisse. Niguri oja on tugevasti muudetud, alla 10 km² suuruse valgalaga vooluveekogu, mis on maaparandussüsteemi (Purtsi-2) eesvooluks.

EELIS-e andmetel asub kavandatav raieala Purtsi metsise püsielupaiga piiranguvööndis. Metsise püsielupaikade kaitse-eesmärgiks on II kaitsekategooria liigi metsise isendite ja elupaiga kaitsmine. Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja³ §-s 4.

Purtsi metsise püsielupaik hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Soontaga-Sauniku loodusala. Kavandatud aegjärgse raie mõjualasse (30 m servadest⁴) jääb Soontaga-Sauniku looduslal asuv loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad loodusemetsad (9010).

EELIS-e andmetel piirneb kavandatud aegjärgne raie metsise elupaigaga.

³ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1, <https://www.riigiteataja.ee/akt/118022023002>.

⁴ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“.

Kavandatud raiala piirneb Soontaga looduskaitseala Soontaga piiranguvööndiga ja jääb ühtlasi projekteeritava Soontaga looduskaitseala Soontaga piiranguvööndisse.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatud aegjärgse raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi – kavandatud raie piirneb maaparandussüsteemi avatud eesvooluga, Niguri ojaga. Kavandatud raie veekogusid ei mõjutata. Raie mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima - kavandatud raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – kavandatud raie ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - raialal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta. Raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liiklusköormus, tööde mõju on lokaalne ja elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu.

Piiriülest mõju kavandatava tegevusega ei kaasne.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatud lageraie jääb Soontaga-Sauniku looduslale. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”⁵.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile.

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/304042017006>

Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Sootaga-Sauniku loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatud aegjarkse raie käigus raiutakse puid hajali üle raiealangi puistu täiuseni 30%. Aegjarkse raie järel säilib 30% täiusega puistu ja metsamaastik ei killustu, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas, maastikuilme ei muutu.

EELIS-e andmetel on kavandatud raie 30 meetrise ulatusega mõjualas Soontaga-Sauniku loodusala kaitse-eesmärgiks olev loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad loodusmetsad (9010), mille pindala on 10,13 ha.

Inventeerimisandmete alusel kasvab loodusdirektiivi elupaigas hinnatava raiega piirneval eraldisel AA137-21 (0,93 ha) männi enamusega puistu, mille koosseisus kaasliigina kasvavad kuused on tormihellad ja piirneva raie tõttu võib tekkida puistu servas tormiheidet ja -murdu.

Eelpool nimetatud elupaigatüübi pindala on piisavalt suur ja aegjarkse raie lank paikneb elupaigast ida pool ega ava metsaserva Eestis valitsevast tuule suunast. Tuulte poolt põhjustatavad häiringud on eeldatavalt lokaalsed ja mõju elupaigale väheoluline. Raiete käigus puistud metsaelupaigatüübiga piirneval alal säilivad seega ei muutu need avatuks tuultele ja ei tekki olulist negatiivset servaeefekti mõju. Puistu säilimine metsaelupaigatüübiga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskusrežiimi muutused metsaelupaigatüübi sees ei ole olulised.

Kavandatav aegjarkne raie ei mõjuta oluliselt loodusdirektiivi elupaigatüübi seisundit, seega ei kahjusta Soontaga-Sauniku loodusala kaitse-eesmärke. Raie käigus pinnase kahjustamist saab vältida, kui teostada raietöid külmunud pinnasega.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

⁶Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Kuna kavandatud aegjärgse raie alal ega mõjualas ei ole EELIS-es registreeritud teisi Soontaga-Sauniku loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaiku ega liikide elupaiku, siis kavandatud aegjärgne raie nende kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav aegjärgne raie ei mõjuta ebasoodsalt Soontaga-Sauniku loodusala kaitse-eesmärke ega terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Kavandatud aegjärgne raie jääb Purtsi metsise püsielupaiga piiranguvööndisse ja projekteeritava Soontaga looduskaitseala Soontaga piiranguvööndisse. Mõju kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Soontaga-Sauniku loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Kavandatud aegjärgne raie piirneb metsise elupaigaga (kanade sigimisala). Metsise isendite ja elupaikade kaitse on Purtsi metsise püsielupaiga ja projekteeritava Soontaga looduskaitseala kaitse-eesmärgiks. Metsise püsielupaiga piiranguvööndis on kehtiva kaitsekorra alusel turberaie lubatud 1. septembrist 31. jaanuarini (väljaspool metsise mängu- ja pesitsusperioodi).

Kavandatud aegjärgne raie asub väljaspool metsise elupaika ega mõjuta negatiivselt piirneva metsise elupaiga seisundit.

Kavandatud raiealal ja mõjupiirkonna alal ei esine teadaolevalt teisi kaitstavaid loodusobjekte, mida raie mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, looduskaitse- ja metsaseadusega ning eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Kaitse-eeskirja § 4-st tulenevalt on turberaie tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd ajavahemikus 1. septembrist 31. jaanuarini ja puidu kokku- ning väljavedu külmunud pinnasega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud aegjärksel raiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseaduse § 55 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevused avaldavad ebasoodsat mõju Soontaga-Sauniku loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatavate tegevustega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.

3. Kavandatavate tegevustega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariolukordi või suurõnnetusi.

4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus avaldatakse Ametlikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Priit Pääslane

metsahoiu vanemspetsialist

Keskkonnaameti metsaosakond